

СЕКЦІЯ 9. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

Ріпа Є. В.

студентка

*Вінницького торговельно-економічного інституту
Державного торговельно-економічного університету*

Крупельницька І. Г.

кандидат економічних наук, доцент

*Вінницького торговельно-економічного інституту
Державного торговельно-економічного університету*

м. Вінниця, Україна

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-273-2-20>

ОСНОВНІ АСПЕКТИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Сучасна економічна ситуація в Україні, що супроводжується негативними тенденціями щодо кількості злочинів у різних сферах економіки, вимагає перегляду окремих положень чинного законодавства.

Вагомий внесок у науково-практичні дослідження питань регулювання державної аудиторської діяльності зробили такі вітчизняні вчені: Бондар В. П., Завгородній В. П., Жук В. М., Мельничук Б. В., Петрик О. А., Редько О. Ю. та інші.

Аудит можна розглядати як один із інструментів, що сприяє розвитку міжнародних відносин, оскільки він забезпечує довіру користувачів на різних рівнях (міжнародному, національному, корпоративному) до перевіреної фінансової інформації. Крім того,

великі аудиторські фірми вийшли за межі своїх країн, що фактично перетворило їх на транснаціональні корпорації.

До чинного законодавства постійно вносяться зміни, які свідчать про постійне вдосконалення нагляду за українськими аудиторськими установами щодо підвищення рівня теоретичних, організаційних, методичних і методичних аспектів аудиту та аудиторської діяльності.

Як зазначив В. П. Бондар, основні принципи системи аудиту залежать від рівня економічного розвитку країни. Ми виділили три організаційно-наказові моделі аудиторської діяльності: жорстку, змішану та м'яку [4], оцінивши ступінь залученості та контролю держави за суб'єктом аудиторської діяльності як високий, середній та низький.

В Україні аудиторська діяльність регулюється за англо-американським підходом. Це означає, що держава лише встановлює вимоги до проведення аудитів, а методику їх проведення визначають професійні організації.

Ієрархія державного регулювання інституту аудиту, з точки зору правової науки, виглядає таким чином: Конституція України, Господарський та Цивільний кодекси України, Закони Верховної Ради України, укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, нормативно-правові акти міністерств, відомств, Аудиторської Палати України та інші підзаконні нормативно-правові акти [1, с. 70].

Аудиторська палата України є самоврядним органом, який здійснює сертифікацію суб'єктів, які мають намір займатися аудиторською діяльністю, затверджує програми підготовки аудиторів, норми і стандарти аудиту, веде облік аудиторських організацій та аудиторів.

Конституція, як основа правової системи України, визначає, що державна влада поділяється на законодавчу, виконавчу та судову.

Законодавча, виконавча і судова влада здійснюється в межах, встановлених Конституцією, відповідно до законодавства України [3, с. 226].

Цивільним кодексом України (ЦК) передбачено проведення аудиторської перевірки фінансової діяльності товариства з обмеженою відповідальністю за рішенням загальних зборів акціонерів (ст. 146 ЦК).

Господарським кодексом України передбачено щорічну необхідність залучення аудитора, який не має фінансової зацікавленості в товаристві чи його учасниках, для перевірки та підтвердження правильності річної фінансової звітності акціонерного товариства.

Закон Верховної Ради України регулює характер аудиторської діяльності, права та обов'язки її суб'єктів щодо розкриття інформації.

Основними джерелами інформації при проведенні перевірок є:

- законодавство;
- методичні, нормативно-довідкові матеріали;
- дані перевірок контрольно-ревізійних органів, міністерств і відомств, органів місцевого самоврядування.

Крім того, цінною інформацією для незалежних аудиторів є дані первинних документів, реєстрів бухгалтерського обліку, головних книг, фінансових і статистичних звітів, внутрішніх аудитів.

Також Орган суспільного нагляду за аудиторською діяльністю за допомогою нормативно-правового регулювання здійснює нагляд і несе відповідальність за нагляд за реєстрацією аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності; впровадженням МСА, контролем за атестацією аудиторів та безперервним навчанням аудиторів, які здійснюють обов'язковий аудит фінансової звітності; контролем якості аудиторських послуг суб'єктів аудиторської діяльності, які здійснюють обов'язковий аудит фінансової звітності; дисциплінарними провадженнями щодо аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності, які здійснюють обов'язковий аудит фінансової звітності; застосуванням стягнень.

Слід зазначити важливість внутрішнього аудиту для аудиторської діяльності. Він може виявити та вчасно усунути ті умови та фактори, які не сприяють ефективному управлінню

виробництвом і досягненню поставлених цілей, скоригувати діяльність підприємства та його різних складових, встановити, які служби та сектори підприємство працюють неефективно.

За результатами тестування системи внутрішнього контролю здійснити оцінку ризиків та спланувати обсяг незалежного зовнішнього аудиту.

Аудитори також використовують інформацію із зовнішніх джерел: постачальників, покупців (дебіторів, кредиторів), банківських установ, фондів, страхових компаній, податкових органів [2].

При здійсненні аудиторської діяльності аудитори та аудиторські фірми застосовують відповідні стандарти аудиту, дотримуючись вимог Закону «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» та інших нормативно-правових актів. та Наказу Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку проведення сертифікації працівників підрозділів внутрішнього аудиту».

Аудиторська діяльність у всьому світі регулюється Міжнародними стандартами аудиту. Міжнародні стандарти аудиту застосовуються до будь-якого аудиту, і, якщо необхідно, аудитори можуть застосовувати їх під час надання відповідних аудиторських послуг.

Однак ці стандарти не мають переваги над внутрішньою поведінкою тієї чи іншої країни, яка регулює аудит у сфері фінансової інформації та надання пов'язаних аудиторських послуг.

Отже, загальне регулювання аудиторської діяльності в Україні можна поділити на три рівні: державне регулювання, професійне регулювання та внутрішнє регулювання.

Підсумовуючи, можна зробити висновок, що Україна все ще перебуває на шляху становлення та розвитку аудиторської діяльності. Аналіз державного регулювання діяльності аудиторських установ показує, що постійне вдосконалення нормативно-правових актів підвищило рівень теоретичних, організаційних, методичних і методичних аспектів аудиту та аудиторської діяльності.

Література:

1. Гавриловський О. С. Регулювання аудиту в країнах ЄС та перспективи його розвитку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Вип. 15 (1). 2017. С. 68–71. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2017_15%281%29__17.
2. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 01.08.2022 № 2258-VII (зі змінами).
3. Савченко С. Б., Дроздова А. Проблеми нормативно-законодавчого регулювання аудиту в Україні. *Журн. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2014. Вип. № 1 (72). С. 225–229
4. Федоришина Л. І. Перспективи впровадження міжнародних стандартів аудиту в аудиторську практику України. URL: <http://repository.vsau.org/getfile.php/1766.pdf>.